

LIETUVOS RESPUBLIKOS
APYLINKIŲ TEISMŲ ĮSTEIGIMO ĮSTATYMO NR. I-2375 PAKEITIMO ĮSTATYMO
NR. XII-2476 2 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 2 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu (toliau – Įstatymo projektas) siekiama atsisakyti Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 nuostatų, numatančių Vilniaus regiono apylinkės teismo Elektrėnų rūmų įsteigimą nuo 2019 m. sausio 1 d., ir išlaikyti esamą padėtį – Vilniaus regiono apylinkės teismo Trakų rūmų veiklos teritorija ir toliau apimtų Elektrėnų savivaldybės ir Trakų rajono savivaldybės teritorijas.

Lietuvos Respublikos Seimas 2016 m. birželio 23 d., atsižvelgdamas į siekį palengvinti Elektrėnų savivaldybės gyventojams, šioje savivaldybėje veikiantiems juridiniams asmenims kreipimosi į teismą ir bylų nagrinėjimo procedūrą, taip pat į siekį efektyviau organizuoti Elektrėnų savivaldybėje veikiančių teisėsaugos institucijų (prokuratūros, policijos), taip pat advokatų, notarų, antstolių veiklą, priėmė Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymą Nr. XII-2476, nauja redakcija išdėsčiusi Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo ir jų veiklos teritorijų nustatymo įstatymą (toliau – Apylinkių teismų įsteigimo įstatymas), kuriuo, be kita ko, numatyta nuo 2018 m. sausio 1 d. Elektrėnų mieste įsteigti atskirus (naujus) Vilniaus regiono apylinkės teismo Elektrėnų rūmus (toliau – Elektrėnų rūmai).

Teisėjų taryba, atsižvelgusi į priimtus Apylinkių teismų įsteigimo įstatymo pakeitimus, 2016 m. rugsėjo 30 d. posėdyje patvirtino teismų reorganizavimo įgyvendinimo priemonių planą, kuriame buvo numatytos ir Elektrėnų rūmų steigimui įgyvendinti reikalingos priemonės. Dalis šių priemonių, kurios nereikalavo papildomų išlaidų, buvo įvykdyta: priimti reikalingi įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai, 2017 m. birželio 30 d. su Elektrėnų savivaldybe sudaryta panaudos sutartis Nr. 03S-290 dėl patalpų naudojimo ir perimta dalis joje nurodytų patalpų, tačiau kitų priemonių, susijusių su infrastruktūros sukūrimu (perimtų patalpų remonto darbai, informacinių technologijų infrastruktūros pritaikymas), vykdymas buvo sustabdytas, nesant sprendimo dėl papildomų lėšų, reikalingų Elektrėnų rūmų veiklai nuo 2018 m. sausio 1 d. užtikrinti, skyrimo.

2017 metų pabaigoje svarstant Elektrėnų rūmų steigimui ir veiklai būtino papildomo finansavimo klausimą ir nebuvus finansinių galimybių skirti papildomų biudžeto asignavimų Elektrėnų rūmų steigimui ir išlaikymui, Lietuvos Respublikos Seimas 2017 m. gruodžio 21 d. priėmė Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 pakeitimo įstatymą Nr. XIII-967, kuriuo Elektrėnų rūmų įsteigimas buvo atidėtas iki 2019 m. sausio 1 d.

Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 pakeitimo įstatymo projekto svarstymo Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitete metu (dalyvavo Teisėjų tarybos ir Nacionalinės teismų administracijos vadovybės atstovai) buvo išreikšta nuomonė, kad pereinamuoju laikotarpiu, iki bus įsteigti Elektrėnų rūmai, taip pat siekiant 2018 metais įvertinti ir tokių rūmų steigimo faktinį poreikį, Vilniaus regiono apylinkės teismui siūlytina Elektrėnuose reguliariai organizuoti išvažiuojamuosius teismo posėdžius bylose, kuriose proceso dalyviais yra Elektrėnų savivaldybės teritorijos gyventojai ir juridiniai asmenys.

Taigi, nepaisant to, kad Elektrėnų rūmų steigimui ir veiklai finansuoti nuo 2018 m. sausio 1 d. nebuvo skirtas būtinas finansavimas, geresnę prieigą prie teismo Elektrėnų savivaldybės gyventojams, šioje savivaldybėje veikiantiems juridiniams asmenims, taip pat veikiančioms teisėsaugos institucijoms siekiama užtikrinti pagal teismų sistemos finansines ir organizacines galimybes tarpinstitucinio bendradarbiavimo priemonėmis.

2018 m. kovo 22 d. tarp Vilniaus regiono apylinkės teismo, Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato, Nacionalinės teismų administracijos mokymo centro ir Nacionalinės teismų administracijos buvo pasirašytas bendradarbiavimo susitarimas Nr. 10-ST2-35/56-9-(1.26), kurio pagrindu Vilniaus regiono apylinkės teismo teisėjams bei kitiems darbuotojams buvo sudarytos galimybės organizuoti reguliarius išvažiuojamuosius teismo posėdžius Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Elektrėnų policijos komisariato patalpose. Minėto susitarimo pagrindu buvo sudarytos pagrindinės sąlygos Vilniaus regiono apylinkės teismo aprūpinimui jurisdikcinei veiklai pritaikytomis patalpomis Elektrėnuose bei tinkamomis teismo darbo organizavimo priemonėmis. Nuo 2018 m. balandžio 12 d. Vilniaus regiono apylinkės teismas reguliariai rengia išvažiuojamuosius teismo posėdžius ir nagrinėja civilines, baudžiamąsias bei administracinių nusižengimų bylas Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Elektrėnų policijos komisariato patalpose, esančiose Draugystės g. 32, Elektrėnuose.

Remiantis Teisėjų tarybos ir Nacionalinės teismų administracijos pateikta informacija, vadovaujantis Vilniaus regiono apylinkės teismo pateiktais duomenimis, laikotarpiu nuo 2018 m. balandžio 12 d. iki 2018 m. liepos 5 d. Elektrėnų policijos komisariato patalpose iš viso buvo paskirtos nagrinėti 42 (2 baudžiamosios, 11 civilinių, 29 administracinių nusižengimų) bylos. Į šių bylų nagrinėjimą iš viso buvo kviesti 134 (23 baudžiamosiose, 51 civilinėse, 60 administracinių nusižengimų) byloje dalyvaujantys asmenys, tačiau į teismo posėdžius atvyko ir bylos nagrinėjime dalyvavo tik 65 (12 baudžiamosiose, 36 civilinėse, 17 administracinių nusižengimų) asmenys, t. y. 48,51 proc. visų kviestų asmenų.

Tuo tarpu tuo pačiu laikotarpiu (nuo 2018 m. balandžio 12 d. iki 2018 m. liepos 5 d.) Vilniaus regiono apylinkės teismo Trakų rūmuose iš viso buvo paskirtos nagrinėti 326 (119 baudžiamųjų, 140 civilinių, 67 administracinių nusižengimų) bylos. Į šių bylų nagrinėjimą iš viso buvo kviesti 1425 (542 baudžiamosiose, 715 civilinėse, 168 administracinių nusižengimų) byloje dalyvaujantys asmenys, į teismo posėdžius atvyko ir bylos nagrinėjime dalyvavo 885 (384 baudžiamosiose, 409 civilinėse, 92 administracinių nusižengimų) asmenys, t. y. 62,11 proc. visų kviestų asmenų. Taigi, Vilniaus regiono apylinkės teismo Trakų rūmuose nagrinėtose bylose asmenys dalyvavo aktyviau.

Apibendrinant aukščiau nurodytus duomenis galima teigti, kad išvažiuojamųjų teismo posėdžių organizavimas Elektrėnų mieste yra pakankamai efektyvi priemonė užtikrinant geresnį asmenų teisės į teismą įgyvendinimą, nors asmenų susidomėjimas galimybe dalyvauti tokiuose posėdžiuose yra santykinai nedidelis. Įvertinant tai, kad išvažiuojamieji teismo posėdžiai buvo pasirinkti kaip racionali pereinamojo laikotarpio iki atskirų Elektrėnų teismo rūmų įsteigimo alternatyva, tuo pačiu turėjusi padėti įvertinti realų teismo rūmų steigimo tikslingumą, darytina išvada, kad Vilniaus regiono apylinkės teismo Elektrėnų rūmų steigimas vis dėlto būtų netikslingas ir neefektyvus, o asmenų teisės galėtų būti tinkamai įgyvendinamos pagal poreikį organizuojant išvažiuojamuosius teismo posėdžius Elektrėnuose.

Atsižvelgiant į tai, kas nurodyta, tikslinga atsisakyti Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 nuostatų, numatančių Elektrėnų rūmų steigimą nuo 2019 m. sausio 1 d., ir tikslinga išlaikyti esamą padėtį – Vilniaus regiono apylinkės teismo Trakų rūmų veiklos teritorija ir toliau apimtų Elektrėnų savivaldybės ir Trakų rajono savivaldybės teritorijas.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projekto rengimą inicijavo Teisėjų taryba, Įstatymo projektą rengė Nacionalinė teismų administracija ir Teisingumo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai.

Vadovaujantis galiojančiu Apylinkių teismų įsteigimo įstatymu, šiuo metu Elektrėnų savivaldybėje nėra atskiro veikiančio apylinkės teismo ar teismo rūmų, o Vilniaus regiono

apylinkės teismo Trakų rūmų veiklos teritorija apimta Elektrėnų savivaldybės ir Trakų rajono savivaldybės teritorijas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 2 straipsnio nuostatomis, nuo 2019 m. sausio 1 d. turėtų būti įsteigti Elektrėnų rūmai, kurių veiklos teritorija apimtų Elektrėnų savivaldybės teritoriją.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu siūloma atsisakyti Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 2 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatų, numatančių Elektrėnų rūmų įsteigimą nuo 2019 m. sausio 1 d., ir išlaikyti esamą padėtį – Vilniaus regiono apylinkės teismo Trakų rūmų veiklos teritorija ir toliau apimtų Elektrėnų savivaldybės ir Trakų rajono savivaldybės teritorijas.

Remiantis Teisėjų tarybos pateikta informacija, reguliarių išvažiuojamųjų Vilniaus regiono apylinkės teismo posėdžių organizavimas Elektrėnų mieste parodė, kad atskirų teismo rūmų steigimas šiame mieste nėra efektyvi priemonė, siekiant užtikrinti geresnį šioje savivaldybėje gyvenančių asmenų, veikiančių juridinių asmenų, taip pat veikiančių teisėsaugos ir kitų institucijų teisės į teismą įgyvendinimą. Tikslą užtikrinti geresnę prieigą prie teismo Elektrėnų savivaldybės gyventojams, šioje savivaldybėje veikiantiems juridiniams asmenims, efektyviau organizuoti Elektrėnų savivaldybėje veikiančių teisėsaugos institucijų (prokuratūros, policijos), taip pat advokatų, notarų, antstolių veiklą, galima pasiekti būtent organizuojant išvažiuojamuosius Vilniaus regiono apylinkės teismo posėdžius.

Pritarus Įstatymo projektui, būtų sutaupytos valstybės biudžeto lėšos ir išvengta galimai neracionalaus ir neefektyvaus šių lėšų administravimo. Detalesnė informacija dėl valstybės biudžeto lėšų sutaupymo pateikta toliau šiame aiškinamajame rašte.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės aptartos šio aiškinamojo rašto 4 dalyje.

Priėmus Įstatymo projektą, galimas Elektrėnų savivaldybės gyventojų, šioje savivaldybėje veikiančių juridinių asmenų ir kitų subjektų nepasitenkinimas dėl to, kad kreipimasis į Vilniaus regiono apylinkės teismo Trakų rūmus civilinių, baudžiamųjų ir administracinių teisės pažeidimų bylų atvejais Elektrėnų savivaldybės gyventojams, šioje savivaldybėje veikiantiems juridiniams asmenims, teisėsaugos institucijoms ir toliau kainuos papildomas lėšas. Vis dėlto galimos neigiamos teisinio reguliavimo pasekmės būtų pašalintos, kaip minėta, organizuojant išvažiuojamuosius Vilniaus regiono apylinkės teismo posėdžius.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas Įstatymo projektas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Priimtas Įstatymo projektas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant inkorporuoti Įstatymo projektą į teisinę sistemą, pakeisti ar panaikinti kitų galiojančių teisės aktų nereikės.

9. Įstatymo projekto atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymo projektas parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų.

10. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymo projektas neprieštaruoja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

11. Įstatymo įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymo projektą, įgyvendinamųjų teisės aktų priimti nereikės.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti.

Įstatymui įgyvendinti valstybės biudžeto lėšų nereikės,

Priėmus Įstatymo projektą, būtų sutaupytos valstybės biudžeto lėšos, reikalingos Vilniaus regiono apylinkės teismo Elektrėnų rūmų įsteigimui bei papildomos lėšos kiekvienais metais, reikalingos šių rūmų išlaikymui.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2016 m. vasario 18 d. nutarimu Nr. 150 iš esmės pritardama Elektrėnų rūmų steigimui atkreipė Lietuvos Respublikos Seimo dėmesį į tai, kad pasiūlymo nuostatomis įgyvendinti reikės papildomų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų: 299 tūkst. eurų, kad būtų galima pritaikyti patalpas teismo veiklai ir įsigyti inventorių, o įsteigus Elektrėnų rūmus kasmet reikės 199 tūkst. eurų teisėjų, teismo rūmų darbuotojų darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo įmokoms, ryšio, komunalinėms, kitoms prekėms ir paslaugoms.

Remiantis Teisėjų tarybos ir Nacionalinės teismų administracijos pateikta informacija, kuri buvo nurodyta Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 pakeitimo įstatymo projekto (priimtas įstatymas Nr. XIII-967) aiškinamajame rašte, Lietuvos Respublikos apylinkių teismų įsteigimo įstatymo Nr. I-2375 pakeitimo įstatymo Nr. XII-2476 nuostatomis, susijusioms su Vilniaus regiono apylinkės teismo Elektrėnų rūmų steigimu, įgyvendinti būtų būtina kasmet skirti 170 000 eurų (111 000 eurų – darbo užmokesčiui, 34 000 eurų – darbdavio socialinio draudimo įmokoms, 25 000 eurų – komunalinėms, ryšių ir kitoms paslaugoms, siekiant užtikrinti teismo rūmų veiklą ir išlaikyti patalpas).

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą: „apylinkės teismas“, „teismo rūmai“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.